

הגמרא מקשה על פירושו של רב ירמיה בר אבא ממשנתו: הָגֵן, 60
 'הַמְזִיחִילָהּ יֵשׁ לָהּ חֻקָּה', וכיון שהתנא שנה דין זה כהמשך לדין 61
 'המזוב אין לו חזקה', משמע שעל אותו ענין שלמזוב אין חזקה, 62
 למזחילה יש חזקה, וקשה, בְּשִׁלְמָא לְמֵאן דְּאָמַר הֵנָּה תִּתֵּי – לפי 63
 שמואל ורבי חנינא שפירשו את שני הפירושים הראשונים, שְׂפִיר 64
 – מובנת המשנה, כלומר, לשמואל שפירש לגבי מזוב 'אין לו 65
 חזקה' שרשאי להעבירו ממקום למקום באותו רוח, מובן 66
 שהוצרכה המשנה להשמיע ש'מזחילה יש לה חזקה' ואינו רשאי 67
 להעבירה ממקומה כלל, כיון שיש לה שימוש קבוע במקומה, וכן 68
 לרבי חנינא שפירש לגבי מזוב שאין לו חזקה לענין שאם היה 69
 ארוך מקצרו, מובן ש'המזחילה יש לה חזקה' בא להשמיעו שאינו 70
 רשאי לקצר אותה. אֵלֵא לְמֵאן דְּאָמַר – לרב ירמיה בר אבא הסובר 71
 שכונת המשנה 'המזוב אין לו חזקה' היינו לענין זה שֶׁאִם רָצָה 72
 לְבָנוֹת תַּחְתָּי, בּוֹנֶה, ולדבריו הפירוש 'מזחילה יש לה חזקה' 73
 שיכול בעל המזחילה לעכב בא על החצר שלא יבנה מתחת 74
 המזחילה, ולדבריו קשה מֵאִי נִפְקָא לִיה מִיָּנָה – מה יצא לו מכך, 75
 כלומר מה אכפת לבעל המזחילה אם בעל החצר יבנה תחתיה, 76
 והרי אין לו הפסד בכך, ואף ששעבד לו את החצר לצורך 77
 המזחילה ואינו יכול לסלקה, מכל מקום לא שעבדה לענין שלא 78
 יעשה שם דבר שאינו מזיק למזחילה, ומדוע לא יוכל לבנות 79
 תחתיה.
 מתורת הגמרא: הָכָא בְּמִזְחִילָה שֶׁל בְּנִין עֲקָרִין – משנתנו עוסקת 80
 במזחילה הנבונה מאבנים, דְּבִאֲוֹפֵן זֶה אָמַר לִיה בעל המזחילה 81
 לבעל החצר אל תבנה תחת מזחילתי, דִּלֵּא נִיחָא לִי דְּתִיתֵירַע 82
 אֲשִׁיתֵּא – איני רוצה שתתקלקל המזחילה, שהיא עשויה ליפול 83
 מקול הפטיש והגרזן בדיבנות בנין, אך המזוב אינו חשוב כל כך, 84
 ואפילו היה של אבנים הרי הוא בונה תחתיו.
 הגמרא מביאה דין בענין זכותו של בעל החצר במים המקלחים 85
 מהגג: אָמַר רַב יְהוּדָה, אָמַר שְׂמוּאֵל, צִינוּר שֶׁל שׁוֹפְכִין מִקְלָחַת מִים 86
 מהגג לַחֲצֵר חָבְרוּ, וְכָא פַּעַל הֵגַל לְפִתּוֹמָא, הִירִי בְּעַל הַחֲצֵר מַעֲבֵב עָלָיו 87
 – רשאי למנוע מבעל הגג שלא יסתום מזובו, משום דְּאָמַר לִיה 88
 בעל החצר לבעל הגג כִּי יִחְבִּי דָּאֵת קִנִּית לָךְ חֲצֵר דִּידִי לְמַשְׁדָּא בֵּיה 89
 מֵאֵא – כשם שאתה קנית לך זכות בחצרי להשליך בה מים, לְיָדִידִי 90
 נְמִי קֵנִי לִי מֵאֵא דְּאִינְדָּךְ – כך גם אני קנית לעצמי את הזכות לקבל 91
 את המים היוורדים מגגך לחצרי. כלומר, בעל החצר נתרצה 92
 שישפכו מי הגג לחצרו, ושעבד לו חצירו בשביל מימיו, רק על 93
 מנת שיזכה במים שירידים מהגג שיכול להשקות בהמותיו, והרי 94
 זה דוגמה למקח וממכר, ואין בעל הגג יכול לחזור בו.
 הגמרא מביאה מחלוקת אמוראים בנידון זה: אִיתְמַר, צִינוּר 95
 המקלח מים לחצר ובא בעל הגג לסותמו, רַבִּי אִישְׁעִיָּא אָמַר, מַעֲבֵב 96
 – יכול בעל החצר למנוע מבעל הגג שלא יסתום את מזובו. רַבִּי 97
 הָמָא אָמַר, בעל החצר אֵינוֹ מַעֲבֵב – אינו יכול לעכב, משום שלא 98
 שעבד לו את מימיו אלא כל זמן שהם יורדים לחצירו. (אול 99
 שייליח) [אול שייליח] לְרַבִּי בִּיטָא – הלכו ושאלו דין זה את רבי 100
 ביטא אביו של רבי חמא וסבו של רבי אושעיא, אָמַר לָהּ כִּפִּי 101
 שפסק רבי אושעיא נכדו, שבעל החצר מַעֲבֵב על בעל הגג 102
 מלסתום מזובו. קָרִי עָלֶיהָ – קרא עליו רַבִּי בִּיטָא [ועל רבי 103
 אושעיא] את הפסוק (קהלת יא) 'וְהַחַיִּט הַשְּׂשִׁילֵשׁ לֹא בִמְהֵרָה יִתֵּק' 104
 זֶה רַבִּי אִישְׁעִיָּא בְּנֵי שֶׁל רַבִּי הָמָא בְּנֵי שֶׁל רַבִּי בִּיטָא שהורה הלכה 105
 כדבריו וקנו.
 שנינו במשנה: סוֹלֵם הַמַּצְרִי אֵין לוֹ חֻקָּה. מבארת הגמרא: חִיבִי דְּמִי 106
 סוֹלֵם הַמַּצְרִי, אָמַר רַבִּי יֵנָּא – אמרו בני בית המדרש של רבי 107
 ינאי, כִּלְ סוֹלֵם שְׁאֵין לוֹ אֲרֻכָּה חֻוּקִין – שליבות ומדרגות.
 שנינו במשנה: 'חֻלּוֹן הַמַּצְרִי אֵין לָהּ חֻקָּה בּוֹ', ואינו היא חלון 108
 המצרית, כל שאין ראשו של אדם יכול ליכנס לתוכה. שואלת 109
 הגמרא: מֵאִי שְׁנָא נָבִי סוֹלֵם, דִּלֵּא מַפְרָשׁ – מדוע לגבי סולם המצרי 110
 לא פירש התנא של המשנה כמה הוא שיעורו, וּמֵאִי שְׁנָא נָבִי חֻלּוֹן, 111
 דְּמַפְרָשׁ – ואילו לגבי חלון המצרית פירש התנא את שיעורו, כל 112
 שאין ראשו של אדם יכול להכנס לתוכה. משיבה הגמרא: שנה

התנא את שיעורו של חלון המצרית, מִשּׁוּם דְּקָא בְּעֵי אִפְלוגֵי רַבִּי 113
 יְהוּדָה בְּסִפְיָא – לפי שרצה התנא להביא בסוף המשנה את דעת 114
 רבי יהודה החולק על שיעור זה באופן שיש לו מלבן, ולכן הוצרך 115
 לכתוב מהו השיעור לדעת תנא קמא.
 הגמרא דנה בדין חזקה של חלון צורי: אָמַר רַבִּי יוֹדָא, חלון צורי 116
 שפתחו לחצר חבירו ועשאו לְמִטָּה מְאֻרְבָּע אֲמוֹת – שאינו גבוה 117
 ארבע אמות מקרקע הבית, ובעל החצר לא מחז בו שלש שנים, 118
 יֵשׁ לוֹ למחזיק בחלון חֻקָּה לענין זה שאם בא חבירו לבנות כנגדו 119
 צריך להרחיק ממנו, כמבואר במשנה לעיל (כב) שהבונה כותל 120
 סמוך לחלון חבירו צריך להרחיק ארבע אמות מכנגד החלונות, 121
 שלא יחשיך עליו. והטעם לכך שיש לו חזקה, שכיון שהחלון גדול 122
 ונמוך ואפשר להסתכל דרכו לתוך החצר, לא היה בעל החצר 123
 מניחו לעשות כן ללא רשותו, ובודאי ברשותו עשה. וכמו כן יָכֹל 124
 בעל החצר לְמַחֲזֵת בבעל החלון קודם שהחזיק בעל החלון 125
 בפתיחת חלונו, שלא יפתחנו לעבר חצרו. אבל חלון צורי שבנה 126
 אותו לְמַעַל מְאֻרְבָּע אֲמוֹת מקרקע הבית, אינו נוח להסתכל דרכו 127
 אל חצר חבירו, ואין בעל החצר מקפיד ולא חשש למחות, ולכן אֵין 128
 לוֹ חֻקָּה. וכמו כן בעל החצר אֵינוֹ יָכֹל לְמַחֲזֵת בבעל החלון 129
 מלפנתו לעבר חצרו, שהרי אינו מזיק.
 ואילו רַבִּי אִילְעָא אָמַר אִפְּלִי בחלון שהוא לְמַעַל מְאֻרְבָּע אֲמוֹת, 130
 אמנם אֵין לוֹ לבעל החלון חֻקָּה, ומכל מקום יָכֹל בעל החצר 131
 לְמַחֲזֵת בבעל החלון שלא יפתחנו לעבר חצרו.
 הגמרא מנסה לבאר את טעם מחלוקתם: לִימָא – האם נאמר 132
 שְׁבִיבִין עַל מִדַּת קְדוּם' קָא מִיפְלִגִי – שנחלקו רבי יוירא ורבי 133
 אילעא בדין 'בופין על מדת קדום', כלומר האם אפשר לכפות 134
 אדם שלא יתנהג ב'מדת קדום', שאינו מוכן להנות את חבירו אף 135
 שאינו נחסר בכך כלום. דָּמַר – רבי יוירא כָּבֵר שְׂבוּפִין על מידת 136
 קדום, ולכן בחלון גבוה מארבע אמות שאינו יכול לראות משם 137
 לתוך החצר, כופין את בעל החצר שלא ימחה בבעל החלון, וְיָמַר 138
 – רבי אילעא כָּבֵר שְׂאֵין בּוּפִין עַל מידת קדום, ויכול בעל החצר 139
 למחות בבעל החלון שלא יפתחנו לחצרו.
 דוחה הגמרא: לֹא בְּכָךְ נִחְלָקוּ, דְּלַעֲלוֹם בּוּלִי עֲלֵמָא סוֹבְרִים שְׂבוּפִין 140
 על מידת קדום, וְשְׂאֵי הָכָא – ושוונה הדבר כאן, שלדעת רבי 141
 אילעא אין זו מידת קדום, דְּאָמַר לִיה בעל החצר, זִמְנִין דְּמוֹתְבַת 142
 שְׂרִישָׁא תוֹתָהּ, וְקִימְתָּ, וְקָא חִוִּית – לפעמים אתה עשוי לשים 143
 ספסל ושרפרוף תחתך, ותעמוד עליו ותסתכל לתוך חצרי, ואין 144
 במחאתו 'מדת קדום'.
 הגמרא מביאה מעשה בענין זה: הוּאָא דְּאָתָא לְקִמְיָה דְּרַבִּי אָמִי – 145
 מעשה באדם שבא לפני רבי אמי לדין תורה עם חבירו, שרצה הלה 146
 לעשות חלון למעלה מארבע אמות, ובעל החצר מחה בו. שְׂדִירָה 147
 – שלחו רבי אמי לְקִמְיָה [לפניו] דְּרַבִּי אָבָא בַר מִטְּל, וְאָמַר לִיה רבי 148
 אמי לרבי אבא בר ממל, עָבִיד לִיה – תפסוק לו את הדין בְּדַעַת רַבִּי 149
 אִילְעָא שיכול בעל החצר למחות.
 הגמרא מביאה אופן שאפילו חלון כל שהוא יש לו חזקה: אָמַר 150
 שְׂמוּאֵל, וְלֵאמֹר – חלון שעשוי להכניס אור לבית אפל, שלא היה 151
 שם אור ממקום אחר אלא משם, אִפְּלִי אינו גדול, אלא כֵּל שֶׁהוּא, 152
 יֵשׁ לוֹ חֻקָּה. שכיון שדבר של קביעות הוא, שכל הימים אדם צריך 153
 לאור ובלי זה אינו יכול להשתמש בביתו, לא היה לו לבעל החצר 154
 לשותק. וכל מה ששינו במשנה שחלון המצרי אין לו חזקה היינו 155
 דווקא כשאינו עשוי לאור אלא רק להביט דרכו.

משנה

משנה זו עוסקת בזיו שהיה נכנס לתוך חצר חבירו, אימתי יש לו 156
 חזקה: הָיָא [ו] בעין גסר או ראש קורה שבוֹלְטִים לחוץ וראוי לתלות 157
 שם חפצים, שהיה יוצא מתוך הכותל שלו לתוך חצר חבירו, אם 158
 הוא גדול כל כך עד שהיה שיעור טִפְסָה בעומק החצר, יֵשׁ לוֹ חֻקָּה, 159
 ואין בעל החצר יכול לבנות באותו המקום ולסתור את הזיו,

מפוחד באמת, לא תמנע מלהסתכל בחצירי כשתבוא לתלות
דברים על הזיו, ולא תבשו אם יראו אותך מסתכל, לפי שיאמרו
שהיית מבועת.

משנה

משנה זו מבארת דיני פתיחת חלון או דלת לחצר שהוא שותף בה
עם אחרים: לא יפתח אדם חלונותיו לחצר השותפין שהוא שותף
בה, משום שהוא מוסיף את שותפיו בראייתו הזיק ראייה. וכל שכן
שאין לפתוח חלון לחצר שהוא אינו שותף בה.
המשנה מבארת דין נוסף: לקח – קנה בית בחצר אחרת הסמוכה
לחצר שהוא שותף בה, לא יפתחנה לעשות לה פתח לביתו על
מנת שיוכלו לעבור דרכו בחצר השותפין, אף שיש לו בה חלק,
משום שהוא מרבה בזה על בני החצר טורח אורחים שיעברו דרך
חצירם.
המשנה מבארת חידוש נוסף: כנה עליה על גבי ביתו לא יפתחנה
– לא יפתח פתח מהעליה לחצר השותפין, שעל ידי כך הוא מרבה
את העוברים בחצר.
מבארת המשנה אופן שאפשר לבנות בבית שבחצר השותפין: אלא
אם רצה להוסיף חדר או עליה על ביתו, בונה את החדר לפני
מביתו – בתוך ביתו, כלומר מחלק את ביתו לשני חדרים, ובונה
עליה על גבי ביתו – בונה תקרה בתוך ביתו כעין יציע, ומחלק את
ביתו לגובה כדי שתהיה שם עליה בלי להוסיף על ביתו, ופותחה
לתוך ביתו – ופתח המעבר לעליה הוא בתוך ביתו, כיון שלא
הוסיף על ביתו כלום, אלא חילקו במחיצות מבפנים, ובתוך ביתו
יכול להכניס כמה אנשים שירצה.

גמרא

הגמרא מקשה מדוע האיטור לפתוח חלונות הוא רק בחצר
השותפין. מקשה הגמרא: מאי איתא – מדוע נקט התנא שאסור
לפתוח חלון דווקא לחצר השותפין, שמזיק את הרבים, הלא אפילו
לחצר חבירו שמזיק את היחיד, נמי לא – גם אין לפתוח חלון.
מתרצת הגמרא: התנא במשנה בדרך של לא מיבעיא קאמר – אמר
דין זה, כלומר, לא מיבעיא – אין צריך לומר לחצר חבירו דלא –
שאין לפתוח לשם חלונות, אבל לחצר השותפין היינו אומרים
משום דאמר ליה הפותח לשותפו, סוף סוף הוא קא בעית
אצטנועי מינא קחצר – הרי בין כה וכה אינך יכול להשתמש
בחצר אלא בהצנע, שהרי כבר יש לי פתח לחצר, והחלונות אינם
מוסיפים הזיק. קא משמע לן – משמיעה לנו המשנה, שאסור
לפתוח חלון לחצר השותפין, משום דאמר ליה השותף, עד האידנא
– עד עכשיו רק בחצר הוה בעינא אצטנועי מינא – הייתי צריך לנהוג
בהצנע, מפני שאין פתחני מכוונים זה כנגד זה, אולם השתא –
עכשיו שאתה פותח חלונותיך אל מול פתח ביתי, אפילו בבית נמי
בעינא אצטנועי מינא – גם אצטרך לנהוג בהצנע מפני, מפני
שחלונותיך גבוהים ותוכל לראות דרכם לתוך ביתי.
הגמרא מביאה ברייתא בדין אחד מבני החצר שפתח חלון לחצר,
ובני החצר האחרים לא מחו בו מיד: תנו רבנן, מעשה באדם אחד
שפתח חלוניו לחצר השותפין, ולאחר זמן מחו בו שותפיו, ונא
הפותח לפני רבי יושעאל בר רבי יוסי וטען שפתיחתו היתה ברשות
בני החצר, מתוך שלא מחו בו מיד כשפתחו. אמר לו רבי יושעאל
בר רבי יוסי, תחוקת בני תחוקת, כיון שבני החצר לא מחו במחילה,
ומיד יש לך חזקה. ונא אותו אדם לאחר מכן לפני רבי חייה, אמר
לו רבי חייה, ינעת ופתחת את החלון, כעת ינע ופתח אותו, שאף
שלא מחו בעדך אין לך חזקה עד שלוש שנים.
הגמרא מבארת שיש אופן שאף רבי חייה מודה שיש חזקה מיד:
אמר רב נחמן,

יכול בעל החצר למחות במי שרוצה להוציא את הזיו לחצירו, כדי
שלא ימלא את אויר חצירו, ואין זה נחשב 'זה נהנה וזה אינו חסר',
שהרי הוא חסר בכך שמזיקו בראיה, כפי שיתבאר בגמרא. אך אם
היה הזיו בולט לתוך חצר חבירו פחות מנפח, אין לו חזקה, ויכול
בעל החצר לבנות בנין ולסתור את הזיו, שכיין שפחות מטפח אינו
דבר חשוב אין בעל הבית מקפיד עליו, ולכן לא מחה. וכן אין הוא
יכול למחות, ובגמרא יבואר מי הוא שאינו יכול למחות במי.

גמרא

שנינו במשנה שזיו בשיעור טפח יש לו חזקה, הגמרא מביאה דין
בענין זה: אמר רבי אסי, אמר רבי מני, ואמר לך, אמר רבי יעקב,
אמר רבי מני, אם תחזיק מנפח, תחזיק בארבעה טפחים. ובפסחות
משמע שבאופן שהחזיק בטפח שבוטל לתוך חצר חבירו, יכול
להוציא את הזיו עד אורך ארבעה טפחים. ולכן שואלת הגמרא:
מאי קאמר, כלומר, הרי זה ודאי לא יתכן, שהרי אם נתרצה לו
להוציא זיו טפח לא התרצה ליותר מכך, ומדוע הוא רשאי
להוציא יותר ממה שהחזיק.
משיבה הגמרא: אמר אביי, הכי קאמר רבי מני, אם תחזיק בזיו
שהוא רוחב מנפח, ובוטל הוא לתוך חצר חבירו כמנפח – באורך
(ארבע) [ארבעה] טפחים, תחזיק אף ברוחב (ארבע) [ארבעה]
טפחים, ורשאי להרחיב את הזיו עד ארבעה על ארבעה טפחים.
וטעמו של דין זה, שכיין שהניח לו אורך של מקום חשוב נתרצה
לו אף ברוחבו, שאין מקום חשוב אלא ארבעה על ארבעה.
שנינו במשנה: זיו שהוא פחות מנפח אין לו חזקה ואינו יכול
למחות. הגמרא מבררת על מי נאמר במשנה 'זאינו יכול למחות':
אמר רב הונא, לא שנו שאינו יכול למחות, אלא בעל הגג ושהוא
בעל הזיו הרוצה למחות בכעל החצר מלהשתמש בזיו, שהוא
אינו יכול למחות, לפי שהחצר נמוכה מהזיו ולא יזיקנו בראיה.
אבל בעל החצר בכעל הגג יכול למחות שלא יוציא זיו, אפילו אם
הוא פחות מטפח, וכן שלא ישתמש בזיו שהוציא כבר, מפני שבעל
הגג הוא עליון, וכשיבא להשתמש בזיו יראה בחצר, ויש בזה הזיק
ראיה. ואילו רב יהודה אמר אפילו בעל חצר בכעל הגג אינו יכול
למחות.
הגמרא מנסה לתלות את מחלוקתם בדין 'הזיק ראייה'. שואלת
הגמרא: למה – האם נאמר שרב הונא ורב יהודה תחזיק ראייה
קמיפליי, דמר – שרב הונא כבר שהזיק ראייה שמייה חזק, ולכן יכול
בעל החצר למחות בבעל הגג שלא יוציא זיו לתוך חצירו, וכן
שלא ישתמש בזיו קיים, ורב יהודה כבר, לאו שמייה חזק,
ולכן אין בעל החצר יכול למחות בו.
דוחה הגמרא: לא – אין זו מחלוקתם, אלא דבולי עלמא סוברים
שהזיק ראייה שמייה חזק, ושאני קא – ושונה הדבר כאן, שלדברי
רב יהודה אין בעל החצר יכול למחות בבעל הגג מלהוציא זיו
לחצר, כיון דאמר ליה בעל הגג לבעל החצר, איני מוסיף כלל
בראייה, שהרי הזיו שבוטל מהגג שלי לתוך חצירך, לתשמיש שתא
הזיו – לתשמיש וכגון להניח עליו כלים וכדומה) אינו ראוי, וממילא
אין לך לחשוש שבשעה שאשתמש בזיו אביט לחצירך, ולמאי חזי
– לאיזה שימוש הוא כן ראוי, למתלא ביה מידי – לתלות בו חפץ
כל שהוא, ומשימוש זה לא יהיה לך הזיק ראייה, מפני שמתדדנא
אפאי ותלינא ביה – שאחזיר את פני, כדי שלא אראה בחצירך,
ואתלה בו, ואין לך לחשוש שבשעה שאתלה לא אחזיר את פני
אביט בחצר, שכיין שיש בידי אפשרות לתלות בלי להסתכל, אם
יראו אותי מסתכל בחצר, ידעו כולם שעשיתי שלא כדוגן ואבוש
בפניך.
מבארת הגמרא את טעמו של רב הונא: ואידך – ורב הונא שאסר,
סובר שמכל מקום אמר ליה בעל החצר לבעל הגג, ימנין דבעית
– פעמים שתהיה מפוחד שמא תיפול מן הגג כשתתכוף אל הזיו,
ומחמת כן תביט לחצרי, ולכך אני חושש שאף כשלא תהיה